

0+

“Поро пиалан улыт яндар шўман-влак:
тудо Юмым уажыт” (Мф. 5:8).

ШЎМ-ЧОН ЦЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВΟΣЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 7-ПЕ (75) № 2019 ий июль

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

ЮМЫМ КЫЧАЛ ОГЫНА МУ ГЫН, ПИАЛАН ОГЫНА ЛИЙ!

**Волгыдо Святой Троице арняште Морко посёлкышто
Марий митрополийыште икымше гана Миссионер Погын эртаралте.**

Кугу погынымаш Юмын литургий дене тўнале.

Юмын Кончымо лўмеш храмышке калык шын-шын погынен ыле. Вет тыгай кугу событий Морко посёлкышто эше лийынжат огыл, очыни. Коло наре священнослужитель, кок владыка – Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн ден Волжск да Шернур епископ Феофан – Юмылан кумалыныт. Соборный кумалмашын кугу вийжым черкыш толшо кажне ег шижын. Тидыже калыкын «Ушанымашын символжо» ден «Пылпомышысо мемнан Ачана» молитвам рўж, он тич святой южым шўлалтен, куан шичавўдым ўштылалын мурымыж годым чотак шижалте. Мылам тыге чучо: муро йўк Морко посёлкым веле огыл, уло Морко кундемым шергылтарыш, Юмын святой Мутшыла дене святитлыш. Тыгак лийже ыле. Вет Юмо деч посна илен, ме ончык каен огына керт. Тидымак пенгыдемден, Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Алексей II тыге ойлен коден:
**«Мемнан калык Юмым кычал огеш му гын, тудо ны ласкалыкым,
ны пиалым, ны поро илышым огеш му».**

Районысо калыкым тыгак службо годым клиросышто Йошкар-Олагыч диакон Игорь Ковальын вуйлатымыж почеш пӧрӧен хорын мурымыжо пеш чот ӧрыктарен куандарен. Ялысе ен черке мурын моторлыкшым шӱм-чонжо дене шижын-умылен налын.

Юмын литургий деч вара черке йыр ырес дене кайымаш лие. Вет тиде кечылаште Волжск-Морко крестный ход Моркышто шоген да Юмын Аван чудым ыштыше Седмиезерный юмонаже ты храмыште лийын. Шуко ен тудлан вуйжым савен кертын. Черке йырысе крестный ходыш Юмын Аван лач ты иконыжым луктыныт ыле. А мемнан йӧратыме, пагалыме Иоанн владыкына калыкым святой вӱд дене сайынак чывылтыш. Тидыже калыкын кумылжым эшеат нӧлтале.

Кечывал деч вара Морко посёлкын тӱвыра полатыштыже пленарный заседанийым митрополит Иоанн ден епископ Феофан почыч. Тӱналме у пашана тӱвыргӧ лектышан лийже манын тыланышт.

Палемден кодыман, миссионер съездыш Москосо духовный академий гыч кок туныктышо иеромонах Симеон Мазаев ден иерей Стефан Домусчи толыныт ыле. Нунын докладышт шонаш таратыше лийыныт. Теве иеромонах Симеон «Миссионерство – в современном мире и России» лӱман докладыштыже Юмо деке кайыме корным велосипед педальым пӱтырымӧ дене

танастарен умылтарыш. Чынак, велосипед дене кудалме семынак, ме чарныде Юмын корно дене кайышаш улына. Молитвам лудмым, Юмын литургийыш коштым, поро пашам ыштым чарнена гын, вигак пычкемыш поргемыш шунгалтына. А иерей Стефанын «В соотношении миссии и катехизации» теме дене лекцийже мылам пешак келшыш. «Черкыш толшо енлан ме православий нерген умылтарышаш улына», – мане. Вет Совет кучем жапыште черке дене пырля яндарын илыме йӱла йомын. Сандене ен-влак черкыш лу ий дене коштыт, но христиан илыш дене огыт иле. Вет христианстын икымше курымлаштыже ен-влакым эн ончыч нравственно илаш туныктеныт, вара веле тынеш пуртеныт. А кызит ме чылан тынеш пурышо улына, но кӧ ушанлын «мый нравственно илем» манын кертеш? Нравственность нерген мыланна эше шуко мутланыман. Вет кызит тудым кечывал кечын тул дене кычалаш кӱлеш.

Тыгак мемнан митрополийын миссионер пӧлкажын вуйлатышыже протоиерей Алексей Михайлов республикыштына улшо тӱрлӧ секте ден религиозный организаций-влакын пашашт дене палдарыш. Тиде калыклан тыгак пеш кӱлешан увер, вет районласе ял ден селалаште сектант-влак черке лӱм дене тӱрлӧ шоям возымо газет ден книга-влакым пуэден коштыт. Ен-влакым шке шояштан ушандарыктынешт. Сандене шуко тӱрлӧ увер-

Умбакеже - 3-шо лаштыкыште.

Икымше Миссионер Погын пашажым иктешлен

влек дене түргоч темше тачысе илышыште пеш түткө лийман. Онда лалташ огыл манын, черкыш коштман, священник дене кутырыман.

Погынымаште тыгак эртыше да кызытсе илышым шергална. Православий Марий кундемлан могай пайдам конден? Тидын нерген Марий кугыжаныш университетын туныктышыжо, историй шанче кандидат О.Г.Левенштейн каласкалыш. Тура каласаш гын, шочмо кундемашкына православий огеш тол ыле гын, ме, чодыра коклаште шылын илыше калык, Юмын Волгыдыжым огына уж ыле. Чылажланат Юмылан тау!

Лекций-шамычым колышт лекмеке, изирак концертим ончышна. Моркысо Юмын Кончымо лүмеш храм пелен Рушарня школыш коштшо йоча-влак тыгай моторын мурат! Вичкыж йоча йүкыштым суксо-влакын муремышт дене танастарыман. Морко черке 200 ияш лүмгечыж вашеш тыгай чапле ўдырамаш хорым чумырен улмаш, ой, пеш мотор мурат: ныжыл семышт чоныш шыныш да шинчавўдым лукто. Арын селаште верланыше Христосын Шочмыжо лүмеш черкын пашаенже-влак сылне марий тувырым чиен, муралтен колтышт, тыгак кумылым савырышт.

Тиде жапыште черке кудывечыште Моско гыч толшо уна, иеромонах Симеон, ўдыр-рвезе-влакым шке йырже поген шынден, онай мутланымашым эртарен. Варажым тушко кугыен-влакат ушнышт. «Мемнан жапыште тыгай мутланымаш лийын огыл шол» манын, варажым өпкелалтын куанышт. Вашмутланымаш пытымек, эше икмыняр ўдыр-рвезе Москосо уна дене чеверласаш ыш вашке, мутланен-мутланен черке йыр шуко жаппордыч. Мыняр менгым ошкыльыч гын?

Тугеже миссионер съездын икымше кечыже арамы эртен огыл.

Алевтина ТАНЫГИНА.

18-19 июньшто Морко посёлкышто «Христослан ўшанымашын волгыдыжо – Марий кундемаште: эртыше да кызытсе илыш» лўман икымше Миссионер Погын эртен.

Тушко Марий митрополийын духовенствыже, епархийысе тўнежлам вуйлатыше-влак, рушарня ден общеобразовательный школ-влакын туныктышышт, приходласе катехизатор ден миссионер-влак погыненыт.

Секций-влакын пашам тўналмышт деч ончыч Господь Юмын Кончымо лўмеш храмыште молебн эртен, Юмын Эн Святой Аважлан акафистым марла муреныт. Молебным Арын селасе Христос Шочмо лўмеш черкын настоятельже, Священный книга-влакым марлаш кусарыше комиссийын вуйлатыше протоиерей Николай Чузаев вўден. Тудлан Йошкар-Оласе ден Волжск да Шернур епархийласе священник-влак полшеныт.

Миссионер Погынын кокымшо кечыже келге шонымашыже да кўлешлыкше дене поснак тўвыргў лектышан лийын. Погынышо-влак епархийлаште миссионер пашам сайынрак виктарен колтымо нерген мутланеныт, кызытсе жапыште вашлиялтше да тургыжландарыше йодыш-влаклан кугу тўткышым ойыреныт.

«Беседа о богослужении (содержание и смысл)» манын лўмдымў икымше секцийым Моско область Бузланово селасе Святой Александр Невский лўмеш храмын настоятельже иеромонах Симеон (Мазаев) вуйлатен. Тудо философий науко кандидат, Москосо духовный академийын богословий факультетыштыже туныкта.

«Церковные таинства» кокымшо секцийын пашажым философий науко кандидат, богословий кандидат, Москосо духовный академийын богословий кафедрасын

Умбакеже - 4-ше лаштыкыште.

доцентше иерей Стефан Домусчи виктарен. Тиде секцийыште Тынеш пуримо, Языкым касарыме, Пырчесым подылмо, Мужыранме Таинстве нерген мутланеныт.

«Кусарыше комиссийын пашаже: лекше йодыш-влак да ончыкылыкшо» кумшо секцийыште протоиерей Николай Чузаев кусарыше комиссийын шуктым да шуктышаш сомлжо дене палдарен. Миссионер пашам ворандарымаште марий йылмын күлешлыкше нерген мутланымылан поснак кугу тўткышым ойыренит.

«Служение Отечеству» нылымше секцийым Волжск да Шернур епархийын секретарьже протоиерей Александр Михайлов вуйлатен. Тиде площадкын тўн шонымашыже – шке эллан да Юмылан служитлымаш айдемын көргө шўм-чонжо вашталташ гыч тўналшаш. Тыгак духовно-нравственный йодыш-влакымат тарватеныт.

Секций-влакын тўвыргө лектышан пашашт деч вара Морко тўвыра пёртын залыштыже иктешлыме погынымаш лийын. Тушто резолюцийым пенгыдемденит.

Миссионер пашанан лектышыже тунам лиеш, кунам тудо права да окса шотышто официально пенгыдемдалтеш. Епархийысе миссионер-влакын пашашт пеш шуко вийым, жапым налеш. Садлан нуным ямдылаш епархиальный курсым почмо нерген йодышым шындыман. Миссийлан окса полшы лийже манын, целевой епархиальный фондм почаш күлмө нерген шоналтыман манын, протоиерей Александр Михайлов иктешлен каласен. «Тидым ышташ епархийысе приход-влак полшышаш улыт», – манын тудо.

Епархийын секретарьже тыгак эше Марий кундемыштына неоязыческий религиозный организаций, секте-влакын виянмышт нерген ойлен да садлан антисектантский пашам ворандарен колташ күлмө нерген йодышым нўталын.

ПОГЫН ПУНЧАЛЫН:

1. Епархийысе приход-влакын илышыштышт миссионер паша эн тўн, ончыл верыште лийшаш. Лектышыже шкенан илышна, ворандарен колтым пашана гыч чумыралтеш. Вет Евангелийыште арам огыл тыге каласыме: «Тек тендан волгыдыдат ег-влак ончылно тыгак волгалтара. Тек нуно поро пашадам ужыт да Пылпомышсо Ачадам чапландарат (Мф. 5, 16)».

2. Миссионер паша шаблон семын огыл ышталтшаш. Тудо черке илышын тўвыргө лектышан эртыме корныжлан эгертышаш.

3. Миссионер Погыным ий еда эртараш.

4. Епархийысе миссионер советыш акым налде тыршаш кумылан мирян-влакым пурташ приходласе пастырь-влаклан темлаш.

5. Епархиальный виктемлан походный черке-влакым ямдылыме шотышто ойым пуаш.

6. Самырык-влаккоклаште неоязычествын шарлыме амалжым пален налме шотышто пашам тўналаш.

7. Яллесе черкыласе настоятель-влаккан канаш:

- Черке деч тораштырак верланыше яллаште илыше-влак деке тылзылан ик гана миен толаш, калык дене Священный Писаний, православий нерген мутланаш, книга-влакым шаркалаш, молебн, панихидым эртараш, черле-влаккан Пырчесым подылташ, воспитатель, туныктышо-влакым православный педагогике дене палдараш, миссионер пашаш калык усталык рўдер ден коллектив-влакым ушаш.

- Пайрем да каныш кечылаште калыккан пуэдаш манын, храмласе службо нерген марла возыман увертарымым ямдылаш. Тушкак Евангелий, Апостол лудмаш гыч ужаш-влакым пурташ, кўчыкын нунын содержанияйыштым умылтарен возаш.

- Прихожан-влак дене утларак кылым кучышо-влак (сортам ужалыше, дежурный) коклаште умылтарымаш пашам виктараш.

- Ийготым шотыш налын, прихожан-влак кокла гыч катехизис мутланымым эртараш группо-влакым погаш да нуным калык коклаш колташ.

- Миссионер пашан каен шогымыж нерген мониторингым эртараш.

Икымше Миссионер Погын колымшо гана эртаралтше «Волжск - Морко» Крестный ход дене мучашлалтын. Вет тушко пўтын Марий митрополийысе да Юл кундемысе паломник-влак толыныт.

Денис СМЕРНОВ.

Господьын Пылпомышко нӧлталтмыж лӱмеш У Торъял селасе храмын престольный пайремже кечын, 6 июньышто, Юмын литургийым тыште Волжск да Шернурын епископшо Феофан вӱден. Тудын дене пырля храмын настоятельже митрофорный протоиерей Вячеслав Ершов, преподобномученик Андрей Критский лӱмеш храмын настоятельже протоиерей Сергей Бажанов, Христос Шочмо лӱмеш Пектубаевысе храмын настоятельже иерей Сергей Целищев, тыгак диакон-влак Андрей Березин ден Иоанн Захаров служитленыт.

Службо деч вара владыка Феофан Евангелийыште Господьын Пылпомышко нӧлталтмыж нерген мом возымо дене палдарен, чылаштым У Торъял селасе храмлан 200 ий темме дене саламлен, а Элембай селасе храмыште служитлыше протоиерей Сергей Бажановым – 45 ийым темымыж дене. Тиде кечын У Торъялыште кугу пайрем концерт лийын. Туштат владыка Феофан чылаштым шокшын саламлен да храмыште тыршыше, храмлан полшышо икмыняр еным шарнымаш медаль дене палемден.

ХРАМЫН ЮБИЛЕЙЖЕ ЛӱМЕШ У ТОРЪЯЛ РАЙОН АДМИНИСТРАЦИЙ ВУЙЛАТЫШЕ В.БЛИНОВЫН САЛАМЛЫМАШЫЖЕ

Пагалыме Вячеслав ача да Господьын Пылпомышко нӧлталтмыж лӱмеш храмын прихожанже-влак! У Торъял район администраций тендам Господьын Пылпомышко нӧлталтмыж лӱмеш храмлан 200 ий темме юбилей дене саламла.

Господьын тиде храмже ушан дене пенгыдемдыме, шуко поян событий денем темше 200 ияш историйым арала. Ушаныше ен-влакын тыршымыштлан кӧра ме кызыт тиде Юмын пӧртыштӧ кумал шоген кертына. Прихожан-влакын палемдыме тачысе юбилей – У Торъял селасе шуко еглан да тышке толшо уна-влаклан чот волгыдо пайрем. Вет тиде храм мемнан районышто ынде ятыр ий духовно-нравственный воспитанийын рӱдержылан шотлалтеш, калык коклаште культурым, просветитель йӱлам шара.

Храм У Торъял селалан да тысе калыклан чоткыдо Ушанымашын, курымашлык Ушанын, мучашдыме Йӧратымашын негызше лийын. Таум ыштен моштышо прихожан-влак тышке шӱлыш пенгыдылыкым налаш да Юмо дене мутланыме куаным шижаш толыт.

Пагалыме Вячеслав ача, шуко ий тыште служитлен, калыкын духовностьшым да православный ушанжым аралаш чот тыршымыланда, Юмын тиде храмжым уэш нӧлтал шогалтымашке кугу надырым пыштымыланда мемнан деч тау мутым налза. Тидым ышташ полшышо чыла еглан ме тыгаяк тау мутым ойлена.

Чыла поро тӱналтышдам шукташ чон пояныкда, шонымашдан яндарлыкше, Юмын польшыжо эрек ситышт. Илыме кажне кечыда волгыдо дене темже, прихожан-влак, родо-тукумда да лишыл егда эрек куаным кондышт, чондам ырыктышт. Тыланда да чыла православный христианлан пенгыде тазалыкым, чын ушанымашын пиалжым, чон тыныслыкым да Юмын суапландарымыжым тыланена.

**Волжск да Шернур епархийын
пресс-службыжо.**

Тек ший вўд йыргыктен йога, калыклан вийым пуа

11 июньшто, Крымсе архиепископ святитель Лукам шарныме кечын, Кугу Порат селасе кугун орланыше святой Димитрий Солунский лўмеш храмын прихожанже-влак святой памашлашке крестный ход дене лектыныт. Крестный ходым черкын настоятельже протоиерей Евгений Бакутов вуйлатен. Корныш тарваным да мўнгў пўртылым чан йўк ужатен-вашлийын.

Прихожан-влак Юмын Аван «Грузинский» юмонажым нумалын эртенит. Ты юмона – храмын ик святыныже. Тудым, черкын угыч почылтмекеже, пошкудо Татарстан кундем Раифысе Богородицкий монастырьын изашольжо-влак пуэныт.

Тиде кечын ныл памашыш миен шумо да святитлыме. Тидеже Кугу Порат мландын изи ужашыже гына. «Идалык мучко приходысо чыла памаш святитлалтыт. Памашлашке пайрем кечын лектына. Мутлан, Бакутсола ялысе преподобный Сергей Радонежский лўмеш памашыш крестный ход святойым шарныме кечын, 18 июльшто, мия», – ойлыш Евгений ача.

Крестный ход эн ончыч Кожлалўвал (Иманайкино) ялысе святитель Николай Чудотворец лўмеш святитлыме памаш дене чарныш. Тушкыжо ты ялысе калыкын шке кид дене ыштыме кўварже гоч вончыман. Йўштылаш вер уке гынат, ўмбаке ведра гыч вўдым опталын, чывылгаш лиеш. Памашысе часамласт олмыктымо, она леведышым профнастил дене вашталтыме.

Кокымшо вер – черке дечын кок менгат пеле тораште верланыше Кытынсола (Китунькино) ял. Памашыште часамла шотеш она дене ыштыме кўшкакам верандыме. Паломниклан тысе памашшинчам муаш куштылго. Ялышке миен шумек, кўварым вончо да йолгорно дене лу метрым пурлашкыла ошкеде, шонымо верыш миенат шуат. Памаш вўд кажнылан

куатым пуа.

Пасу гоч изиш эртымек, ме Кытынсола ден Отымбал ялла кокласе коремыште верланыше памашшинча деке миен лекна. Тудым Юмын Аван «Иверский» юмонаже лўмеш святитлыме, пу ыресым шогалтыме. Тиде верым муаш нелырак. Толаш шонеда гын, верысе калык деч йодман. «Тиде памашшинча гыч вўдым лабораторийыш шымлаш налыныт. Вўд тыште пушкыдо, кальцийто пеш шагал», – каласыш ончыч школышто биологийым туныктышо ўдырамаш. Воктен ялласе калык тиде верым моткоч йўрата.

Нылымше вер – Отымбал ял. Тыште Господын Ылыжтарыше Ыресше лўмеш святитлыме памаш йога. Вер моткочак ласка, кумылым налше. Памашым пырня гыч ыштыме часамла леведеш. Купель уке гынат, ведра дене вўдым опталын, мыняре шонет, тунар чывылгаш лиеш.

Ныл вереат молитва йонгыш, памашлам святитлыме деч вара Евгений ача чылаштымат вўд дене чывылтыш. Ен-влак атылашке вўдым темен, мўнгышкышт налыч, а верысе калык юмонам шупшале.

Кажне ялыште крестный ход толмашеш шокшо кочкышым ямдыленыт. Подеш шолтымо шўрым, конгаш кўктен лукмо паренгым, когылым крестный ходыш лекше калык уло кумылын тамлыш. Йоча-влак мороженыйлан пеш куанышт.

Мучашлан черкын настоятельже прихожан-влакын пырля лиймыштлан, нунын молитваштлан, тиде кечысе пашалан таум каласыш. Тек Кугу Порат кундемыште святой памашлашке лекше крестный ход ончыкыжымат калыкым пога, а святой вўд умбакыжат шийла койын йыргыктен йога да тышке толшо калыклан вийым пуа.

Денис СМЕРНОВ.
Юлсер кундем.

Шуко еш илыман пачерын ик пөлемыштыже Гоша лұман эрге илен. Тудо кажне пошкудыжым пален, нуныжат Гошам йōратеныт. Тунам жап неле лийын, кочкаш ситен огыл, кажне шултыш шōртнō акаш улмаш. Аважын тўшка кухныйш тарванымекыже, Гоша эреак почешыже мяш тыршен: ала иктаж-мо тудлан логалеш. Поснак Дуся кока эреак мо дене гынат сийлен. Кечывалымат, кугыен-влакын пашаш кайымекышт, Гоша кухныйш толаш йōратен.

Икана, енын шōрлыклаште кастрюльым ончыштшыжла, вуйышкыжо кўлдымаш шонымаш толын пернен: иктаж-кудо кастрюлеш рожым ышташ.

Гоша эше пален огыл, ушышто шочшо шонымаш порыжак огыл. Вет суртышкат шолыштшым, бандитым пуртет гын, мо лиеш? Шоналшатат шучко! Тыгакак ушыш кўлдымаш пура гын? Тыгайжым молитва дене покташ лиймым Гоша колын огыл. Тиде шонымашет туддек ик гана толеш, вес гана, кумшо гана.

Чылан пашаш лектын кайымекышт, Гошам пуйто ала-кō кухныйш ўжеш: «Рожым ыште, пундашыжым шўтō!» Гоша ок умыло – молан тидым ышташ. Вет тудо осалым нигōлан ынеж ыште, но уда шонымаш сененак сена. Малаш возеш, мален кынеш – вуйышко вигак толын перна: «Рожым ыште, пундашыжым шўтō!»

Ынде тудо кугыен-влакын пашаш кайымыштым моткоч вучаш тўнале, рожым чўчаш келшыше ўзгарымат ямдылен. Пōртыштō шып лиймеке, рвезе йыштак кухныйшкыла вашкыш. Кўвар кочыртата, Гоша шкенжын шўм кырымыжым колеш. Тудыжо пуйто «Ит кай! Ит кошт!» манын ойла.

Кухнō омса тураште чарнен шогалеш. «Мом лўдынат?» – осал йўк урмыжалта. «Огеш кўл!» – вес йўк вашешта. Гоша нелын шўла, йолжат нелемын. Тудлан омсалондемем вончаш моткоч нелын чучеш. Мōнгеш савырнен куржмыжо шуэш. Но йўк пенгыдын кўшта: «Кеч иктешыже рожым ыште, лўдшō меран! Чытырыше кид дене ик кастрюльым налеш. Шўмжō лектын вочшашла кўлтка: «Мом тый ыштет?» – кажне перымыжлан йодеш.

Но Гошан кидшым пуйто ала-кō кучен, осал пашам ыштыкта. Отвōрткым шынден, чōгыт дене ик гана пера. Тунамак пуйто ўмбакше тулшолым опталыч. Умылыде, вес кастрюльым налеш, кумшым...

Чыла вере рожым ыштымеке, куржын колта. Енын кычкырлыме йўкым колын, шылаш тōча. Пōлемыш пошкудо-влак пурен шогалыч, эргым кровать йымач шўдырен луктыч, рожын кастрюльым ончыланже рўзкалат...

Гоша тўтыра гоч ончымыла нуным онча, а Дуся кокан «Молан тыге ыштенат?»

ЎШАНЛЕ ЙОЛТАШ

Гоша колышто: пачерыште нигō уке. Но вуйыштыжо адакат кишке пуштыланыме шокта: «Мом шуйнылат? Чылан каеныт, ыште рожым!»

Гоша юмона велкыла шогалын, онжым ыреслыш. Тудо коважын мутшыMAT шарналтыш. Тудыжо туныктен ойлен: «Мален кынеш, эн ончыч онетым ыресле». А Гоша тидым монден, өрканен. Кызыт онжымат ыресла, молитвамат ойла: «Святой Георгий Победоносец, мыйын верч Юмым сōрвале, мыйым утаре!»

«Рожым ыште! Ыште!» – осал кишке ынде умбалнырак пуштылана. Но Гоша-Георгий вес йўкым рашрак колеш: «Тойо ўзгаретым! Пошкудет-влак верч Юмым йод! Шарналте, могай нуно поро улыт, кузе тыйым йōратат».

Рвезе ўзгарым умбакырак пыштыш, юмона дек миен, уэш йодо: «Святой Георгий Победоносец, мемнан верч Юмым йод!»

Тыгодым тудо умылыш: ала-кушто умбалне, но тунамак пеш лишне тудын ўшанле Йолташыже уло.

Б.А.ГАНАГО.

Лидия АЛПАЕВА кельштарен.

Архимандрит Тихон (Агриков) «У Троицы окрыленные» книгаштыже «Духовные очи» ужаш уло. Тушко автор Яран кундем гыч Анна луман ўдырын серышыжым пуртен, тудым ўдыр шке духовникшылан возен улмаш. Мемнан кундем деч тораште огыл лийше тиде историй илышыште южгунам йоршын умылаш лийдымым кеч изишак умылаш полша шонена.

Уло тукым верч кумалше

«Ешыштына
индешын
лийынна:
ачана, авана да
ме, шым йоча.
Вучыдымын
мемнан деке
кугу ойго толын:
йоча-влак кокла
гыч кум акак-
шўжаракын
шинчашт коршташ тўналын.

Шым ияш Наташа аканан ончыч ик шинчаже петырнен, икмыняр жап гыч весыжат черланен. Врач тудым Яран олаш профессор деке нангаяш кўштен. Тушко 60 наре менгым эрташ кўлын, а транспорт тунам лийын огыл, сандене авам Наташам эмлымверыш йолын нангаен. Профессор черле ўдырым терген да вес шинчажат петырналтеш манын. Тудын пуймо мазыым мўнгыштў Наташалан шўреныт гын, тудо йўдвошт кычкырен, а эрлашыжым эрдене тиде шинчажат петырнен.

Тўням да илышым палыдыме кандаш ияш ўдыр йоршын сокыр лийын да латшым ий марте тыге илен. Латкандаш ийыш вончыекыже, чот черланен, кынел кертдыме лийын. Кровать суртышто лийын огыл, тудлан ик ий наре лопка олымбалне кияш логалын. Колымыж деч кум тылзе ончыч омыжо пытен, мален кертдыме лийын, кочмымат чарнен. Авам тудым пукшаш тўчен гын, Наташа манын: «Авай, мый вет темше улам, мыйым суксо-влак пукшат». Тыге ойлымыжлан ме ончыч ўшанен онал, шоненна: чот черле да вуй ораж дене кутыра. Икмыняр гана тыге вашештымекеже, меат ўшаненна.

– Суксо-влак тыланет мом пукшат? – йодын авам.

– Олмам кондат, ик гана пурлат да вигак темат, – ойлен акам.

– Эре ик олмамак кондат мо? – адак йодын авам.

– Уке, кажне кечын тичмашым да свежам, – манын Наташа.

Ешна кугу, авамын пашаже пеш шуко, сандене Наташалан мый польшкаленам. Икана тудо мыланем каласыш: «Аннушка, мый дечем савырнен кайымет годым тыйым суксо-влак благословитлат».

Шыжым ачам йытыным мўнгыштак тулен. Пўрт изи, йытын пурак чот лектеш. Наташалан пурак лонгаште кияш логалын гынат, тудо нигунам ик мутымат тореш пелештен огыл, илышланат нигунам ўпкелен огыл. Южгунам авам шортын ойлен: «Ой ўдырем, мыйын улмем годым тыйым ончена, а вараже кўлан кўлат, ала?» А акам тудым лыпландарен ойлен: «Ит

шорт, авай, мый вет тый дечет ончыч колам». Тыгак лийын.

Ачам ден авам рушарнян пазарыш каеныт, а ме мўнгеш кодынна. Наташа ойла: «Кумалза, тебе Юмын литургий тўналеш. Кызыт «Иже Херувимы» мурым мурат. Шкенжым ыресла да тудат мура. Икмыняр жап гыч «Верую», вара «Отче наш» да мучашлан «Достойно есть» муро-влакым мурен. Черке мемнан ял деч кум менге тораште ыле. Наташам ны молитвам лудаш, ны кумалаш нигўат туныктен огыл, а кузе чыла пален?

Кугарня кастане тудо авамлан каласен:

– Авай, суксо-влак эрла мыйын чонем ик суткалан налыт.

– Наташенька, тый колынетак огыл дыр? – ўрын йодын авам.

– Уке, нуно каласышт, эрла 12 шагатлан мыйым налыт, а ик сутка гыч кондат. Тый йоча-влакым ит чаре, тек модыт да йўкланат, мый вет садак ом кол, – вашештен акам.

Тудо шуматкечын 12 шагатлан мален колтен да рушарнян 12 шагатлан помыжалтын, ик суткам колышо гай киен. Ончылгоч ок ойло ыле гын, тудым колышылан шотлат ыле. Помыжалтмекеже, чот шортын! Тудым ончен, авамат пырля шортын.

– Ой авай, мом мый тушто ужинам. Мый тушто тыланда ямдылыме верымат ужинам. Ачамлан неле лиеш, но чылажым ойлаш күштен огытыл. Колымем годым веле каласем. А кызыт пайрем кечын да рушарнян ўдыр-шамычым пашам ит ыштыкте, тиде кугу сулык лиеш, – манын Наташа.

Пайрем кечын икана акам деке Юмын Ава унала толын. Ачам ден авам тунам олаш каеныт ыле, а ме, йоча-влак, кочкын шинченна. Ончена: акам шкенжым ыресла да ыресла, шкеже ойла: «Пылпомышысо Царице, Пылпомышысо Царице!» Шыргыжеш да ойла: «Молан те ода кумал, вет Пылпомышысо Царице толын ыле!»

– Тудо могай ыле? – йодынна ме.

– Волгыдо, шортньо дене чыла волгалтше, – манын акана.

– Иктаж-мом ойлыш мо? – адак йодынна ме.

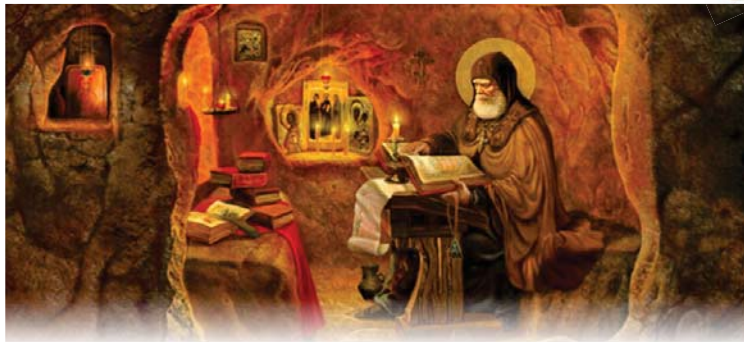
– Уке, мыйым благословитлыш да кайыш веле, – вашештен тудо.

Колымыж деч ончыч, рушарня кечын, тудо ойла: «Авай, а мый вет чыла ужам». Кө мом чиен да кушто мо кия, чыла каласен. Чиктен пыштышаш вургемым кондаш йодын, вургемын тўсшым, могай улмыжым каласен. Тиде кечын тудо кечыгут ужын. Ачам мўнгыштў лийын огыл, тудо кечын лачак пазарыш миен. Наташа тудым кечыгут пеш вучен. «Ачамым пеш ужмем шуэш, но ужаш ок логал, витне», – манын. Ачамын капкаш пурымыж годым тудо ужмым чарнен.

Мыланем гын тудо йышт каласен: «Аннушка, колымем деч вара, кунам мыйым пўрт гыч нумал луктыт, тый мўнгеш код. Тиде верыш шогалын, окнаш ончо. Тунам тый пеленем кайыше суксо-влакым ужат. Только тидын нерген нигўлан ит ойло.»

А мый тудын мутшым авамлан ойланам, а тудыжо – ужаташ толшо чыла родо-тукумлан. Кеч мый пўртеш кодынам да каласыме вер гычак онченам, но суксо-влакым огыл, а тулйолкыным гына ужинам. Ала мыланем нуным ужаш пўралтын огыл улмаш, ала еҥ-влаклан ойлымемлан верч тыге лийын, ом пале, вет мый тунам улыжат 12 ияш гына лийынам.

Акам Миколо кече деч ончыч, черкыште кас кумалмаш эртыме жапыште колен. Кола манын, нигўат шонен огыл. Шкенжым савырен пышташ авам деч йодын. Авам тудым савырен пыштен, а тудо кугун шўлалтен да пытенат. Вес тўняште қолан кушто верым ямдылыме нерген йодаш мондымо манын, тойымо годым гына авам шарналтен. Батюшка тудлан манын: «Ай Варвара, тидын нерген йодаш те монден огыдал, а тыланда тидым палаш ок лий, садлан тыге лийын! Тендам чаманен да вес тўня улмо нерген теат палыза манын, суксо чонан ўдырланд Господь тидым Шке почын. Тыгай шочшыда лиймылан те Юмылан таум ыштыза. Тудо Пылпомыш Кугыжанышыште тыланда верч веле огыл, уло тукумда верч кумалше лиеш!»

МОНАХ ДЕН ШЫРЧЫК

Шотыш налза

Ик монахын кельыштыже шырчык илен. Монах тудым моткоч йўратен, мурымыжым куанен колыштын. Но икте чонжым тургыжландарен: молитвам лудаш тўналмекыже, шырчык утларак сылнын, тўрлў йўк дене мураш тўналын. Инок молитва лудмым чарнен, шырчыкым колыштын, уэш лудаш тўналаш неле лийын. Монастырьыште илыше иза-влак, шырчыкын молитвалан тореш улмыжым ситыдымашлан шотлен, тудым луктын колташ темленит. Но монахын шулдыран артист дене чеверласымыже шуын огыл.

Икана Кугече эрдене, черке гыч пўртылмек, монах шырчыкшым «Христос ылыж кынелын» манын, куанен саламлен. Тиде ойлан шырчык сырен вашештен: «Мемнан чыла ойгынаже лач Тудын ылыж кынелмыж гыч», да тунамак коллен колтен, а пўлем мучко шакше пуш шарлен. Тунам монах шортын колтен, вет тудо умылен, шырчыкын кўргыштыжў ия илен да шуко жап тудым кельысе молитва деч посна коден.

А тыланда тиде шырчык черке службышто шогымыда годым кенета йынгыртыше телефондам ок ушештаре?

Протоиерей Сергей НИКОЛАЕВЫН
«На все воля Божья» книгаж гыч
Лидия АЛПАЕВА кусарен.

ОЙГЫМ ШАРНЫМЕ КЕЧЕ

Ўрша школыштына да селаштына патырлыкым шуарыме паша кугу верым налеш. Тидлан школ директор **Сергей Михайлович Халтурин** кумыланда.

22 июнышто 4 шагат эрдене Обелиск воктене шарнымаш сортам чўктенна. Калык ятыр погынен. Селасе Акым налде тыршыше Косма ден Дамиан лўмеш храмын настоятельже Сергей ача молебеным эртарен. Клуб пашаеҥ-влак Л.А. Полушина ден Н.М. Топорова вўдышў лийыныт. Библиотекарь Н.Ф. Полушина книга выставкым ыштен. Мемнан тачысе тыныс илышна верч илышыштым пуышо салтак-влаклан чыланат вуйнам савышна, обелиск воктеке пеледышым пыштышна.

Роза АНТРОПОВА.
Советский район.

Поро койыш-шоктышым Юмо күкшын акла

ИКЫМШЕ ПРИТЧЕ

Киндым пыштыше нерген ик историй Каралалт кодын. Поро чонан ты пөръенын илыме олаштыже йорло еш шуко лийын. Икана тудо эн нужна ешла гыч йоча-влакым шкеж деке ўжын кондаш күштен. Кугу корзингам ош кинде да булко дене темен, йоча-влак толмашеш пөрт воктекеже луктын шынден.

– Кажныже ик сукур киндым але булкым налын кертеш. Мо келша, тудым налза, мөнгыда каен, ешда дене пайлен кочса. Эрла эше толза, мый тыланда тыгаяк корзингам ямдылем, – каласен йоча-влаклан пөръен.

Нунышт, корзинга гыч кинде сукурым але булкым руалташ вашкен, икте-весышт дене кредалмашке шуыныт, кажныже кугуракым налаш шонен.

Киндан корзингам тыманмеш ястарен, йоча-влак мөнгышт куржыныт, вашкымышт дене таушташат монденит. Корзинга воктене ик изи ўдыр гына шып шоген, ончыч тудо тышке лишемашат тоштын огыл. Чылаштын каен пытымым вучен шуктымеке, корзингаш кодшо эн изи булкым налын, ўдыр озалан тауштен, тудын кидшым пагален шупшалын да мөнгыжө йывыртен ошкылын.

КОКЫМШО ПРИТЧЕ

Корно дене тошто машинаж дене Добрыня лўман самырык ен кудалын да корно өрдыжтө чыгынен шогалше мерседесым ужын. Машина воктене илалше ўдырамаш өрын тошкыштын. Добрыня полшаш шонен чарнен.

– Кужу жап тыште шогем гынат, нигөат полшаш ыш лишем, чылан пеш писын кудал эртышт. А тиде самырык ен машинажым чарыш. Тудын шонымашыже сай але уда? – трук лўдын шоналтен ўдырамаш.

– Машинада пудырген мо? Ончалаш лиеш? Ала мый тыланда полшен кертам? Те кызытеш мыйыныш шинчса, изиш каналтыза, – каласен Добрыня.

Машинан ораваже пудештын улмаш, а илалше ўдырамаш тудым вашталтен кертын огыл. Добрыня домкратым луктын, пашалан пижын. Оравам вашталтымекеже, ўдырамаш тудлан оксам пуынеже улмаш.

– Нелылыкыш логалшылан полшыман, тыгай годым оксам налаш сай огыл. Вес енлан польш күлмө годым те полшеда гын, тиде эн сай вашмут лиеш. Тунам те мыйын нергенат порын шарналтыза, – мыскара

Ава ўдыржын кондымо булкым пайлымыж годым көргыштыжө вучыдымын ший оксамычим муын. Эрлашыжым ўдыр оксам озажлан конден, пөртылташ шонен. Но киндым пыштыше каласен:

– Уке, падырашем, мый тиде оксам мөнгеш ом нал. Ший окса тушко арам логалын огыл. Эн сай койыш-шоктышан йочалан пөлек шотеш мый тудым эн изи булкыш лўмынак пыштенам. Булкым тый налынат, тугеже пөлекын озаже тый улат!

йөре вашештен Добрыня.

Икмыняр кутышым кудалмеке, илалше ўдырамаш кочмыверым ужын да тушко пурлалаш пурен. Кочкышым нумалше самырык ўдырамашын мўшкыран улмыжым, чот нойымыжым, но садак ен-влаклан порын шыргыжмыжым ужын, чаманен шоналтен: «Тудлан кызыт тыште пашам ыштыман огыл, а мөнгыштө каналтыман ыле».

Кочкышлан тўлаш 5 тўжемаш оксам луктын пуэн. Мўшкыран ўдырамашын сдачылан кайымекеже, тудо ўстембалан изи серышым коден, шкеже содор лектын каен. Илалше ўдырамаш возен: «Таче мыланем палыдыме ен полшен, а кызыт мый тыланда полшынем. Салфетке йымаке эше икмыняр оксам пыштенам. Көлан полшен кертат, тыят полшо. Ваш полшымо да йоратымаш кыл ынже күрылт».

– Марием дене нужнан илымынам кузе тудо пален? – өрын шоналтен ўдырамаш да шортын колтен.

Кастене мөнгыжө пөртылын, марийжым шыман өндалын да йывыртен каласен: «Добрыня, мый тыйым моткоч йоратем, да мемнан чылажат пеш сай лиеш!»

ИЮЛЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	1	8	15	22	29
ВТ	2	9	16	23	30
СР	3	10	17	24	31
ЧТ	4	11	18	25	
ПТ	5	12	19	26	
СБ	6	13	20	27	
ВС	7	14	21	28	

7	- праздник двенадцатые	8	- дни строго поста
14	- праздник великие	9	- трапеза без мяса
8	- сплосные седмицы	10	- разрешение на рыбу
10	- дни поминовения усопших	11	- разреш. на раст. масло
14	- дни постные	12	- разрешение на вино
		13	- разрешение на икру рыбы

1 – Юмын Аван Боголюбский иконыжын кечыже.

2 – Апостол Иудан, Москван святительже Иовын да Шанхайын святительже Иоаннын кечышт.

3 – Святитель Гурийын, Озангысе архиепископын, кечыже.

4 – Преподобный Максим Грекын кечыже.

6 – Юмын Аван Владимирский иконыжын кечыже.

7 – Христос ончыч Толшо да Тудым Тынеш пуртышо святой Иоанн пророкын шочмо кечыже.

8 – Муромысо князь Петр ден княгиня Феврониян кечышт.

9 – Юмын Аван Тихвинский иконыжын кечыже.

10 – Оптинысе преподобный Амвросийын кечыже.

11 – Преподобный Сергей ден Германын, Валаамысе чудотворец-влакын, кечышт. Юмын Аван «Троеручице» иконыжын кечыже.

12 – Апостол-влак коклаште кугурак Петр ден Павелын кечышт.

13 – Чыла моктым да чапле 12 апостолын погынышт.

15 – Юмын Аван кугун пагалыме ризыжым Влахернысе храмыш пыштыме кече.

16 – Москван да уло Российын митрополитше святитель Филиппын, чудым ыштышын, кечыже.

17 – Преподобный Андрей Рублевын да Николай II

кугыжан орланыше святой ешыжын кечышт.

18 – Преподобный Афанасий Афонский ден Сергей Радонежскийын да Юмылан йорышо чот орланыше кугу княгиня Елисаветан кечышт.

19 – Радонежысе святой-влакын погынышт.

21 – Юмын Аван Казанский иконыжым мумо кече.

23 – Господын кугун пагалыме ризыжым Москваште пыштыме кече. Киево-Печерысе преподобный Антонийын кечыже.

24 – Апостол-влак дене төр улшо кугу княгиня Ольган кечыже.

25 – Юмын Аван «Троеручице» иконыжын кечыже. Марий епархийын пайремже.

26 – Архангел Гавриилын погыно.

27 – Преподобный Никодим Святогорецын кечыже.

28 – Тунямбал куд Погынышто лийше святой ача-влакын кечышт.

Апостол-влак дене төр улшо кугу князь Владимирын кечыже.

29 – Карфагенысе орланыше Иулиан кечыже.

ПЕРКАН ЛИЙЖЕ

Кенеж - пакчасаскалан поян пагыт. Могайым шонет, тугай кочкышым ямдылен кочкаш лиеш. Ты гана тыланда кабачок да пурса дене шолтымо шүрым тамлен ончаш темлена. Тудым пүтö годымат, тыглай кечынат шолташ лиеш.

КАБАЧОК ШҮР

Күлыт: 3 литр вүд, 1,5 стакан коштымо пурса, ик кабачок, 2 вуй шоган, 2-3 совла нөшмуй, тамже дене шинчал, йоныштымо шем пурис, ужар укроп але петрушко, сукара.

Пурсам вүд дене шүалтыман, кастрюльыш пыштен, изи тулышто 1 шагат шолтыман, вара шинчалым тамже дене шавалтыман. Кабачокын шүмжым эрыктыман, көргыжым лукман, кубик семын пүчкеден, пурсан кастрюльыш пыштыман. Салмаш нөшмуйым опталман да падыштыме шоганым шөртнялге тусым

налмешкыже жаритлен, кастрюльыш пыштыман. Тиде салмашак 2-3 совла тыгыдемдыме сукарам чевергымешкыже жаритлен, 4-5 совла шүр лемым ешарыман да изиш тулышто шинчыктыман. Тудымат шүрыш колтыман. Шүрым нугыдеммешкыже шолтыман. Тарелкаш темымеке, падыштыме ужар укроп да петрушко дене сорастарен, пурисым шавалтыман. Пеленже чеснокан тыгыде сукарам пуаш лиеш.

КОЧКЫШДА ПЕРКАН ЛИЙЖЕ!

Куанен чиялтена

КРЕСТНЫЙ ХОД

- Яндар Ёдыр, Юмын Ава,
 - Шке кундемжым ончен савырна,
 - Крестный ходым вуден нангая.
 - Унала пагален ужнына.
 - Куатан Юмынажым моктен,
 - Каена ме Крестный ход ден(е).
 - Тьяк веле улат ушанна,
 - Иктак веле улат, Юмына.
 - Тек изи да тора пеш ялна,
 - Вашляш ме садак лектына.
 - Кинде-шинчал теркенам шуена:
 - Чылалан тамлаш темлена.
 - Шке леведыш йымак мемнамат,
 - Поген нал, куатан Юмына,
 - Крестный ходыш куан дене ушнен,
 - Каена йывыртен корно ден(е).
- Мария Яковлева.**
Арын селасе Иисус Христосын
Шочмыжо лумеш храм пеленысе
«Пырче» рушарня школ.

ТО ОЙЫРТЕМЫМ КЫЧАД МУ

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК"
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 1.07.2019 ий. 0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Принтекс» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424000, Марий Эл, Йошкар-Ола, Карл Либкнехт урем, 71 "А" пöрт.

Редакцийын да издательын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.
тел.: (88362) 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru
Редакционный советым вуйлатыше:
Н.В. Чузаев.

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.
 Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!